

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ด. ๒๒)

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๙๘๗/๒๕๕๖
คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๖๕๐ /๒๕ ๕๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๒๕ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

- ระหว่าง
- นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์ ที่ ๑
 - นางสาวเสาวลักษณ์ ทองก๊วย ที่ ๒
 - นายพิเชฐรัฐ รักตะบุตร ที่ ๓
 - กรุงเทพมหานคร ที่ ๑
 - ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ ๒
 - ผู้อำนวยการสำนักการโยธา ที่ ๓
 - บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ที่ ๔
- ผู้ฟ้องคดี
ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร (อุทธรณ์คำพิพากษา)

ผู้ฟ้องคดีทั้งสามยื่นอุทธรณ์คำพิพากษา ในคดีหมายเลขดำที่ ๑๗๓๗/๒๕๕๐ หมายเลขแดงที่ ๑๔๗๑/๒๕๕๒ ของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองกลาง)

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ขาทั้งสองข้างขาดตั้งแต่กำเนิด ส่วนผู้ฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ขาทั้งสองข้างไม่มีความรู้สึกอันเกิดจากอุบัติเหตุ

ไม่สามารถ...

ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้และเป็นคนพิการตามมาตรา ๓ (ที่ถูกคือ มาตรา ๔) แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และข้อ ๑ (๓) และข้อ ๔ (ข) ของกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้รับสัมปทานจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้ก่อสร้างโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครและได้ก่อสร้างสถานีขนส่งรวม ๒๓ สถานี คือ สถานีชิดลม สถานีเพลินจิต สถานีนานา สถานีอโศก สถานีพร้อมพงษ์ สถานีทองหล่อ สถานีเอกมัย สถานีพระโขนง สถานีอ่อนนุช สถานีสยาม สถานีราชเทวี สถานีพญาไท สถานีอนุสาวรีย์ชัย สถานีสนามเป้า สถานีอารีย์ สถานีสะพานควาย สถานีหมอชิต สถานีสนามกีฬาแห่งชาติ สถานีราชดำริ สถานีศาลาแดง สถานีช่องนนทรี สถานีสุรศักดิ์ และสถานีสะพานตากสิน ซึ่งแต่ละสถานีประกอบด้วยที่พัสดุโดยสาร ชั้นจำหน่ายตั๋ว ขานขาลารางเดินรถไฟฟ้าซึ่งอยู่สูงกว่าพื้นถนนประมาณ ๕ เมตร ถึง ๗ เมตร ก่อสร้างคร่อมพื้นถนน ประชาชนที่ใช้บริการจะต้องเดินขึ้นอาคารสถานีโดยใช้บันไดขึ้นลงจากพื้นถนนด้านล่างกับอาคารสถานี ซึ่งมีการก่อสร้างบันไดธรรมดาหรือบันไดเลื่อนโดยใช้ระบบไฟฟ้า โดยเฉลี่ยมีทางขึ้นลงสถานีละ ๔ จุด โดยมีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ควบคุมให้เป็นไปตามสัญญาสัมปทานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งจะต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ และพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ด้วย แต่ปรากฏว่าสถานีรถไฟฟ้าจำนวน ๑๘ สถานี คือ สถานีชิดลม สถานีเพลินจิต สถานีนานา สถานีพร้อมพงษ์ สถานีทองหล่อ สถานีเอกมัย สถานีพระโขนง สถานีราชเทวี สถานีพญาไท สถานีอนุสาวรีย์ชัย สถานีสนามเป้า สถานีอารีย์ สถานีสะพานควาย สถานีสนามกีฬาแห่งชาติ สถานีราชดำริ สถานีศาลาแดง สถานีสุรศักดิ์ และสถานีสะพานตากสิน ไม่มีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้ฟ้องคดีทั้งสามในฐานะคนพิการ หรือทุพพลภาพ ผู้สูงอายุหรือคนพิการประเภทอื่นแต่อย่างใด ส่วนสถานีรถไฟฟ้าที่เหลืออีก ๕ สถานี คือ สถานีอโศก สถานีอ่อนนุช สถานีช่องนนทรี สถานีหมอชิต และสถานีสยาม มีการก่อสร้างทางขึ้น - ลง เป็นบันไดเลื่อนด้วยระบบไฟฟ้าและมีลิฟท์ในบางจุด แต่ไม่มีทางลาดในพื้นที่ต่างระดับ ไม่มีแผนผังหรือป้ายติดประกาศทุกชนิดขนาดใหญ่และติดไฟให้คนสายตาเลือนรางเห็นชัดเจน ไม่มีป้ายบอกทางชัดเจนพร้อมด้วยข้อมูลตารางการเดินรถเป็นตัวอักษรเบรลล์

/และตัวพิมพ์ใหญ่...

และตัวพิมพ์ใหญ่ ไม่จัดทำเครื่องโทรสารสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย และไม่มีป้ายอักษรวิ่งให้ข้อมูลพร้อมประกาศโดยใช้เสียง ทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามและคนพิการทั่วไปไม่ได้รับความสะดวกและต้องอาศัยการช่วยเหลือจากประชาชนโดยทั่วไป นอกจากนี้ ผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้ร่วมกันเป็นคณะบุคคลที่เรียกว่าคณะกรรมการอิสระเพื่อความเสมอภาค มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้คนพิการได้มีอาชีพและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม ได้เท่ากับคนปกติ ได้เคยร้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ดำเนินการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวให้ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ได้รับทราบและตกลงว่าจะร่วมกันสำรวจตรวจสอบและเก็บรายละเอียด แต่ก็หาได้ดำเนินการตามที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามร้องขอไม่ ผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้แจ้งเป็นหนังสือ เข้าพบหารือ และประชุมชี้แจงร่วมกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ก็ไม่ได้กระทำการตามที่ร้องขอ ทั้งๆ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีหน้าที่ตามกฎหมายโดยเฉพาะ อีกทั้งต่อมาได้มีการออกกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๗ (๑) และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งข้อ ๒ ของกฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดให้อาคารสถานี่ขนส่งมวลชนต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการและคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับลิฟท์ที่ใช้จะต้องมีความกว้างของประตูไม่น้อยกว่า ๘๕ เซนติเมตร ขนาดกว้างยาวไม่น้อยกว่า ๑.๑๐ x ๑๐.๔๐ เมตร (ที่ถูกคือ ๑.๔๐ เมตร) ปุ่มกดเรียกลิฟท์ และปุ่มบังคับต้องอยู่สูงจากพื้นระหว่าง ๐.๙๐ เมตร ถึง ๑.๒๐ เมตร ภายนอกลิฟท์จะต้องไม่มีสิ่งกีดขวางเก้าอี้เข็นคนพิการและภายในลิฟท์ให้มีราวสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๘๐ เซนติเมตร รวมทั้งมีเสียงบอกเมื่อลิฟท์หยุดตามชั้นต่างๆ และให้มีเสียงสัญญาณและแสงไฟเตือนเมื่อลิฟท์เกิดขัดข้อง โดยในหมวด ๒ ข้อ ๕ (๓) ของระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้กำหนดให้สถานี่ขนส่งต้องมีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการโดยตรง เช่น ลิฟท์ ทางลาดในพื้นที่ต่างระดับทุกแห่ง แพนผังหรือป้ายขนาดใหญ่ ป้ายบอกทาง เครื่องโทรสาร ทางขึ้นลงสำหรับเก้าอี้คนพิการ และติดตั้งสัญลักษณ์คนพิการไว้ทั้งในและนอกตัวรถด้วย แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ไม่ได้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

/ขอให้ศาล...

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจัดทำลิฟท์ที่สถานีขนส่งทั้ง ๒๓ สถานี โดยมีรายละเอียดตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ข้อ ๖ และข้อ ๗ วรรคสอง และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ หมวด ๑ อาคาร ข้อ ๔ (๖) (ก) (ข) (ค) (ง) และ (จ)

๒. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจัดทำอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่สถานีขนส่งทั้ง ๒๓ สถานี ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ข้อ ๕ และตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ หมวด ๒ สถานี ข้อ ๕ (๓) (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) และ (ฉ) และ

๓. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกบนรถไฟฟ้า คือ ให้จัดที่ว่างสำหรับเก้าอี้คนพิการให้มีความกว้างไม่น้อยกว่า ๑๒๐ เซนติเมตร และให้มีราวสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๘๐ เซนติเมตร บริเวณทางขึ้นลง และติดตั้งสัญลักษณ์คนพิการไว้ทั้งในและนอกตัวรถคันที่จัดไว้สำหรับคนพิการ ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ หมวด ๓ ยานพาหนะ ข้อ ๗ (ง) และ (จ)

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ให้การว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ทำสัญญาสัมปทานโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕ ซึ่งในขณะนั้นกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังมีได้บังคับใช้ กฎหมายจึงไม่มีผลย้อนหลังให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองต้องปฏิบัติตาม และตามข้อสัญญาสัมปทานดังกล่าวก็ได้กำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ต้องจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ แต่เมื่อต่อมามีการร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็ได้จัดสร้างลิฟท์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการในสถานีขนส่ง

จำนวน ๑๘ สถานีแล้ว ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามอ้างว่าได้เคยร้องขอต่อผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสิ้น ให้จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบขนส่งมวลชนและบริการสาธารณะเพื่อให้ประชาชนหรือคนพิการทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย สามารถใช้บริการรถไฟฟ้าโดยเสมอภาคแต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสิ้นมิได้ดำเนินการใดๆ นั้น เห็นว่า หลังจากมีการร้องขอแล้วผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสิ้นได้จัดประชุมครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๙ ผู้ฟ้องคดีทั้งสามจึงต้องฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในระยะเวลา ๙๐ วันนับแต่วันดังกล่าวคือภายในวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ การยื่นฟ้องเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ จึงพ้นระยะเวลาตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ แล้ว

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ให้การว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งสามไม่ได้เป็นคนพิการตามมาตรา ๓ (ที่ถูกคือ มาตรา ๔) แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ข้อ ๑ (๓) และข้อ ๔ (ข) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เป็นบริษัทเอกชนที่ได้รับสัมปทานระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยจะต้องเป็นผู้หาเงินลงทุนในระบบขนส่งดังกล่าวเองตามเงื่อนไขในสัญญาสัมปทานและบริหารจัดการเองทั้งสิ้น โดยมีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เข้ามาตรวจดูการบริหารจัดการตามข้อกำหนดและเงื่อนไขในสัญญาสัมปทานเท่านั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มิได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลหรือสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงมิใช่หน่วยงานทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ รวมทั้งไม่ได้เป็นตัวแทนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ผู้ฟ้องคดีทั้งสามจึงไม่มีอำนาจฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ นอกจากนี้ ศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๙ และคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการตามมติที่ประชุมเจ้าหนี้เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๐ โดยมีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เป็นผู้บริหารแผนตามกฎหมาย เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการของศาลล้มละลายกลาง คดีที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ อีกทั้งตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๙๐/๑๒ บัญญัติว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๙๐/๑๓ และมาตรา ๙๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผนหรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดี

/หรือยกเลิก...

หรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้
 เด็ดขาดตามความในหมวดนี้... (๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้
 หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด...
 (๕) ห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้หรือกระทำการใดๆ
 ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติ
 ของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น จึงเห็นได้ว่า
 ผู้ฟ้องคดีทั้งสามไม่มีอำนาจฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ หรือหากมีการฟ้องและศาลมีคำพิพากษาแล้ว
 ก็ไม่สามารถบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ดำเนินการตามคำขอของผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้
 เพราะจะทำให้เกิดภาระในทรัพย์สินของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มิใช่เป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้
 การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้ดำเนินการต่อไปได้ คำฟ้องนี้จึงขัดต่อพระราชบัญญัติ
 ล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ทำสัญญา
 สัมปทานโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕
 ก่อนที่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟู
 สมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
 ว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔
 ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ และวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ตามลำดับ ประกอบกับ
 ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ส่งมอบสถานีรถไฟฟ้าทั้ง ๒๓ สถานี ให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
 ตั้งแต่วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ แล้ว การไม่ก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกตามฟ้อง
 จึงมิใช่ความผิดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ อีกทั้งในสัญญาสัมปทานดังกล่าวก็ไม่มีข้อกำหนดให้
 ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ก่อสร้างลิฟท์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔
 จึงไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและตามสัญญาสัมปทาน และไม่มีเหตุ
 ที่จะต้องรับผิดชอบตามคำขอของผู้ฟ้องคดีทั้งสาม ส่วนข้ออ้างที่ว่าผู้ฟ้องคดีทั้งสามเคยร้องขอต่อ
 ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ให้จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบขนส่งมวลชนเพื่อให้ประชาชน
 คนพิการทุกกลุ่มสามารถใช้บริการได้อย่างเสมอภาค ซึ่งได้มีการประชุมเรื่องดังกล่าว
 เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๙ และได้มีการหารือกันหลายครั้ง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่มิได้
 ดำเนินการใดๆ จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ นั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสามไม่ได้รับคำสั่งแจ้งจาก
 ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ตั้งแต่วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดีทั้งสามจะต้องยื่นฟ้อง
 ภายในวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๙ การยื่นฟ้องคดีต่อศาลเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐

จึงพ้นระยะเวลา...

จึงพ้นระยะเวลาตามที่มาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดไว้แล้ว ขอให้ศาลพิจารณาคดีพิพากษายกฟ้องและสั่งให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามชดใช้ค่าธรรมเนียมและค่าทนายความแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ด้วย

ผู้ฟ้องคดีทั้งสามคัดค้านคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ว่า เมื่อพิจารณามาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่บัญญัติว่าเพื่อเป็นการคุ้มครองและสงเคราะห์คนพิการ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด (๑) ลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ และเหตุผลในการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมอย่างเท่าเทียมกับคนปกติโดยทั่วไปหรือมีความเสมอภาค ข้ออ้างที่ว่ากฎหมายไม่มีผลย้อนหลังนั้น เป็นกรณีของกฎหมายอาญา แต่สำหรับในกรณีของการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการนั้น เป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งกฎกระทรวงและระเบียบที่อ้างก็ไม่ได้กำหนดว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ก่อสร้างแล้วจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ทำสัญญาสัมปทานกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ก่อนกฎกระทรวงและระเบียบดังกล่าวใช้บังคับ ก็หาได้มีกฎหมาย กฎกระทรวง หรือระเบียบข้อใดยกเว้นว่าไม่ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการได้ การถือเอาวันเริ่มต้นใช้บังคับตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงและระเบียบดังกล่าว เพื่อปฏิเสธไม่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการ ทั้งๆ ที่อยู่ ณ วิสัยที่จะทำได้ ย่อมผิดจากหลักนิติธรรม และเป็นการใช้อำนาจทางปกครองที่ปราศจากความเมตตา รวมทั้งขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยก่อนยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้เรียกร้องเรื่อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ไม่ได้ดำเนินการโดยครบถ้วน จึงถือว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่อย่างต่อเนื่องจนถึงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันฟ้องคดี คำฟ้องคดีนี้จึงไม่พ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ อีกทั้งการฟ้องคดีนี้ยังเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพราะผู้ที่จะได้รับประโยชน์คือคนพิการทั่วประเทศซึ่งมีจำนวนประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ คน จึงชอบที่จะยื่นฟ้องเมื่อใดก็ได้ ตามมาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

/ผู้ฟ้องคดี...

ผู้ฟ้องคดีทั้งสามคัดค้านคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งสามเป็น
 คนพิการ ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔
 และตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความใน
 พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔
 ได้รับสัญญาสัมปทานจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ย่อมทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีอำนาจในการบำรุงรักษา
 ระบบขนส่งมวลชน ทั้งมีสิทธิในรายได้ที่เกิดจากกิจการดังกล่าว อันเป็นกรณีที่ได้ถือว่าได้รับมอบหมาย
 ให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงเป็นหน่วยงาน
 ทางปกครอง ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
 พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนกรณีศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ วันที่ ๗
 กรกฎาคม ๒๕๔๙ นั้น เมื่อคดีนี้เป็นการฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ต่อศาลปกครองว่าละเลยต่อหน้าที่
 ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรและขอให้จัด
 สิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการโดยตรง มิใช่การขออำนาจศาลบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔
 ปฏิบัติการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินหรือให้ชำระหนี้ด้วยการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด
 ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และไม่ทำให้กระทบกระเทือนถึงทรัพย์สิน
 ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ในระหว่างการปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูกิจการ คดีนี้จึงไม่อยู่ภายใต้
 พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ อันจะต้องห้ามมิให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามฟ้องคดี
 ต่อศาลปกครอง

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ให้การเพิ่มเติมว่า การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก
 เพื่อประโยชน์แก่คนพิการเพิ่มเติมจากเดิมซึ่งได้มีการก่อสร้างเสร็จไปแล้ว
 ก่อนที่จะมีกฎหมายบังคับนั้น จะต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในทางวิศวกรรมและคำนึงถึง
 ผลกระทบต่อโครงสร้างเดิมของอาคารด้วย

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ให้การเพิ่มเติมว่า แม้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เป็นผู้ได้รับสัมปทาน
 จากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อำนาจการบังคับบัญชาของ
 ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และไม่เคยได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครอง
 จากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อีกทั้งในสัญญาสัมปทานก็ไม่มีข้อความใด
 ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง และไม่มี
 บทบัญญัติกฎหมายใดให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มอบอำนาจให้เอกชน
 ใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครองแทนได้ และหากจะต้องมีการก่อสร้างลิฟท์
 พร้อมทั้งจัดทำอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการตามคำขอของผู้ฟ้องคดีทั้งสามแล้ว

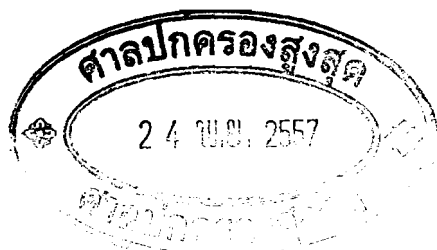
/จะต้องเสียค่าใช้จ่าย...

จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นเงินไม่น้อยกว่า ๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นการก่อภาระให้เกิดแก่ทรัพย์สินของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ที่เป็นลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการของศาลล้มละลายกลางโดยตรง ผู้ฟ้องคดีทั้งสามจึงไม่อาจฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ต่อศาลปกครองได้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติเพราะทำสัญญาสัมปทานก่อนกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ใช้บังคับ อีกทั้งตามข้อ ๑๕ ของสัญญาสัมปทานได้ระบุให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ที่สร้างขึ้นบนที่ดินให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ดำเนินการแล้ว นอกจากนี้ กฎหมายและระเบียบดังกล่าวใช้บังคับกับเจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะและสถานที่สาธารณะเท่านั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มิใช่เจ้าของสถานีรถไฟฟ้าทั้ง ๒๓ แห่ง จึงไม่มีหน้าที่ต้องจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว และผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้ยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เมื่อพ้นระยะเวลาเก้าสิบวัน ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ชี้แจงข้อเท็จจริงตามประเด็นที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนด ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ชี้แจงว่า ในขณะที่มีการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร (BTS) ซึ่งเป็นการลงทุนโดยภาคเอกชนนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการที่เกี่ยวข้องกับคนพิการแต่อย่างใด แต่ที่มีการก่อสร้างลิฟท์เพิ่มเติมในภายหลังรวม ๕ สถานี นั้น เป็นการใช้งบประมาณของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และงบบุudgetจากรัฐบาลเป็นเงินจำนวน ๑๗๕,๑๙๔,๕๙๐ บาท ส่วนการก่อสร้างลิฟท์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการสำหรับสถานีรถไฟฟ้าที่เหลือ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยสำนักการจราจรและขนส่งและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้สำรวจเบื้องต้นในการหาตำแหน่งลิฟท์สำหรับคนพิการแล้ว อยู่ในระหว่างการจัดทำรายละเอียด รูปแบบ และข้อกำหนดเพื่อขอความเห็นชอบในการดำเนินการต่อไป

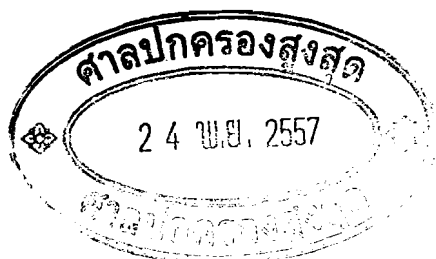
ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ฟ้องคดีทั้งสามมีสิทธิฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ หรือไม่ ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เป็นผู้ได้รับสัมปทานโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร (BTS) จากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยเป็นผู้จัดให้มีและประกอบกิจการตามโครงการดังกล่าวภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขของสัญญา โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๓ (๒) และข้อ ๑๑ ของประกาศ

/คณะปฏิวัติ...

คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้อนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นผู้มีอำนาจควบคุมดูแล และโดยที่โครงการดังกล่าวเป็นการจัดการเกี่ยวกับระบบขนส่งมวลชน อันเป็นการจัดทำบริการสาธารณะ ตามอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงเป็นผู้ที่เข้ามาดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะในเรื่องดังกล่าวแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามสัญญาที่ได้จัดทำขึ้นนั่นเอง และโดยที่สัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาสัมปทานซึ่งเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะของกลุ่มสัญญา จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้รับมอบหมายให้ดำเนินกิจการขนส่งมวลชนตามสัญญาดังกล่าว ซึ่งมีลักษณะของการให้บริการด้านการขนส่งอันเป็นการดำเนินกิจการทางปกครอง การที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ดำเนินการก่อสร้างลิฟท์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการจึงถือได้ว่าเป็นการมีหนังสือร้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดด้วย ในเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ รวมทั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้ดำเนินการตามคำร้องขอ อันเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย ผู้ฟ้องคดีทั้งสามจึงขอที่จะฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ร่วมกันต่อศาลปกครอง ตามนัยมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ สำหรับข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ที่ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ กำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามคำสั่งของศาลล้มละลายกลางให้ฟื้นฟูกิจการอยู่นั้น เมื่อคดีนี้เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองโดยกล่าวหาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มิใช่เป็นการฟ้องคดีแพ่ง ตามมาตรา ๘๐/๑๒ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ แต่อย่างใด ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ในประเด็นนี้จึงไม่อาจรับฟังได้ ส่วนข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ที่ว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งสามมิใช่คนพิการ นั้น ตามมาตรา ๓ (ที่ถูกคือ มาตรา ๔) แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และข้อ ๑ (๓) และข้อ ๔ (ข) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กำหนดว่า คนพิการ หมายความว่า

/คนที่มีความผิด...

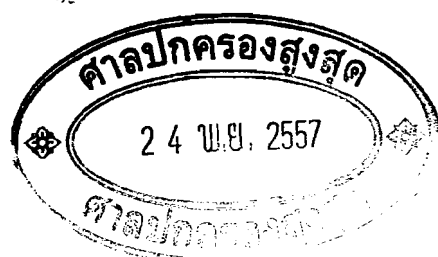
คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ ตามประเภท และหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดประเภทของคนพิการ ไว้ในกรณีต่างๆ เช่น การมองเห็น การได้ยินหรือการสื่อความหมาย การเคลื่อนไหว พฤติกรรม สติปัญญาหรือการเรียนรู้ เป็นต้น โดยในกรณีของคนพิการทางการเคลื่อนไหวนั้น ได้แก่ คนที่สูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือ แขน ขา หรือลำตัว อันเนื่องมาจากแขน หรือขาขาด อัมพาตหรืออ่อนแรง ฯลฯ ที่ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวัน หรือดำรงชีวิตเยี่ยงคนปกติได้ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ขาขาดทั้งสองข้าง ส่วนผู้ฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ แม้มือขาดทั้งสองข้างแต่ไม่มีความรู้สึก ซึ่งจากลักษณะ ทางกายของผู้ฟ้องคดีทั้งสามที่ปรากฏนั้นเห็นได้อย่างชัดเจนว่าไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลัก ในชีวิตประจำวันได้และไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ตามปกติ กรณีจึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีทั้งสาม เป็นคนพิการตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงไม่อาจ รับฟังได้เช่นกัน

ประเด็นที่สอง ผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้ยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ ภายในระยะเวลา ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่ ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่า ก่อนฟ้องคดีผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพื่อขอให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการก่อสร้างลิฟท์และ สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการมาแล้วเป็นลำดับ กล่าวคือ ในครั้งแรกผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้จัดการประชุมเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๙ จากนั้นเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ส่งรายงานการประชุมให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ทราบ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และหนังสือ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เพื่อขอให้มีการปรับปรุงทางขึ้นลง สถานีรถไฟฟ้าบีทีเอส (BTS) อีกครั้งหนึ่ง ต่อมา ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๙ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้จัดประชุมเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๙ ซึ่งหลังจากนั้น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพื่อขอให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการรถไฟฟ้าสายสีเขียวอ่อน และสีเขียวเข้ม แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ทราบแต่อย่างใด จนกระทั่งผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอทราบ

ความคืบหน้าในเรื่องดังกล่าวแต่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามทราบแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีทั้งสามจึงได้นำคดีมาฟ้องเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ นั้น การที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ และหลังจากนั้นก็ยังมีหนังสือร้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ดำเนินการเป็นลำดับ จนกระทั่งครั้งหลังสุดได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๐ ขอรทราบผลการพิจารณา ย่อมแสดงว่าผู้ฟ้องคดียังไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่แต่อย่างใด จึงต้องถือว่าวันดังกล่าวเป็นวันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีนั่นเอง การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้นำคดีมาฟ้องเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้นำคดีมายื่นฟ้องเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดแต่ไม่ได้รับคำชี้แจงตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่โดยที่การยื่นฟ้องคดีนี้จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมคือคนพิการและผู้สูงอายุโดยทั่วไป ศาลจึงสามารถรับคดีนี้ไว้พิจารณาได้ตามนัยมาตรา ๕๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ที่ว่าผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้ยื่นฟ้องเมื่อพ้นกำหนดเวลาจึงไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นที่สาม ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรหรือไม่ ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่ามีผลบังคับมาตรา ๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งมีผลบังคับในขณะที่เกิดข้อพิพาทในคดีนี้ บัญญัติว่า บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ กำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการในเขตกรุงเทพมหานคร ในหลายกรณี ซึ่งหมายความรวมถึงการจัดให้มีและบำรุงรักษาเกี่ยวกับระบบขนส่งมวลชนและทำหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เทศบาลนคร หรือตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย หรือที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นั้น มาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดนโยบายและบริหารราชการกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามกฎหมาย (๒) สั่ง อนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการของกรุงเทพมหานคร (๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

เลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และ
 แต่งตั้งและถอดถอนผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษาหรือคณะที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการ
 กรุงเทพมหานคร หรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใดๆ (๔) บริหารราชการตามที่
 คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย (๕) วางระเบียบ
 เพื่อให้งานของกรุงเทพมหานครเป็นไปโดยเรียบร้อย (๖) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติ
 ของกรุงเทพมหานคร (๗) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น
 และสำหรับในเรื่องลักษณะของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมี
 อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการนั้น มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง (๑) แห่ง
 พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติว่า เพื่อเป็นการคุ้มครอง
 และสงเคราะห์คนพิการให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดลักษณะอาคาร
 สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรง
 แก่คนพิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้ออกกฎกระทรวง
 ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
 พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ โดยในข้อ ๒ ของกฎกระทรวงดังกล่าวได้กำหนดให้
 ลักษณะอาคารที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่ อาคารของ
 สถานสงเคราะห์คนพิการหรือคนชรา สถานศึกษาสำหรับคนพิการ โรงพยาบาล โรงแรม
 หอประชุม สถานศึกษา สถานีขนส่งมวลชน และอาคารในลักษณะอื่นใดตามที่กฎหมาย
 ว่าด้วยการควบคุมอาคารกำหนด และข้อ ๔ ได้กำหนดให้ลักษณะยานพาหนะที่ต้องมี
 อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่ รถยนต์สาธารณะและรถยนต์
 บริการตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารประเภทขนส่งประจำทาง
 และไม่ประจำทางตามกฎหมาย รถไฟหรือรถไฟฟ้าตามกฎหมายว่าด้วยกาะนั้น เป็นต้น
 สำหรับอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการให้เป็นไปตามระเบียบที่
 คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายที่ควบคุมอาคาร
 สถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะอื่น จะได้กำหนดอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก
 โดยตรงแก่คนพิการไว้โดยเฉพาะ และมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่คณะกรรมการดังกล่าวกำหนด
 หลังจากนั้น จึงได้มีการออกระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วย
 มาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยได้
 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๔ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่นั้น
 วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ระเบียบดังกล่าวได้กำหนดรายละเอียด

/ของอุปกรณ์...

ของอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการที่จะต้องติดตั้งในอาคาร ซึ่งประกอบด้วยทางเข้าสู่อาคาร ทางลาด ทางเชื่อมระหว่างอาคารและระเบียง ประตู บันได ลิฟท์ ห้องน้ำ ที่อาบน้ำ ห้องส้วมและอ่างล้างมือ ส่วนในยานพาหนะที่เป็นรถไฟหรือรถไฟฟ้า ได้กำหนดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ โดยกำหนดให้ความกว้างของประตูไม่น้อยกว่า ๙๐ เซนติเมตร ชานชาลากับตัวรถมีความห่างไม่เกิน ๗.๕ เซนติเมตร ทางเดินระหว่างที่นั่งทั้งสองข้างให้มีความกว้างไม่น้อยกว่า ๙๐ เซนติเมตร ทางขึ้น - ลง ให้จัดที่ว่างสำหรับเก้าอี้เข็นคนพิการให้มีความกว้างไม่น้อยกว่า ๑๒๐ เซนติเมตร และให้มีราวจับสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๘๐ เซนติเมตร ติดสัญลักษณ์คนพิการไว้ทั้งในและนอกตัวรถคันที่จัดไว้สำหรับคนพิการ และมีเสียงบอกชื่อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการมองเห็น และมีอักษรวิ่งบอกชื่อสถานีสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จากระเบียบกฎหมายดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจะได้รับรองสิทธิของผู้พิการหรือผู้ทุพพลภาพในการที่จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือจากรัฐก็ตาม แต่การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกหรือความช่วยเหลือเหล่านั้นจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย และโดยที่การดำเนินการในการจัดระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร หรือ BTS ซึ่งถือเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่นั้น เป็นการดำเนินการในลักษณะสัญญาสัมปทานมาตั้งแต่วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕ ซึ่งในขณะนั้นแม้จะมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ใช้บังคับ แต่กฎหมายดังกล่าวได้มีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้คนพิการได้มีโอกาสในด้านต่างๆ สามารถดำรงชีวิตประกอบอาชีพและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมได้เท่าเทียมกับคนปกติโดยทั่วไป รวมทั้งให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการเกื้อกูลและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้วยเท่านั้น โดยมีได้มีการกำหนดรายละเอียดของอาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่จะต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการเอาไว้แต่อย่างใด อีกทั้งการดำเนินการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร หรือ BTS นั้น จำเป็นต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในอีกหลายๆ ด้าน เช่น ต้นทุน และค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง รายได้ และผลตอบแทน เป็นต้น และในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อบังคับตามที่ระเบียบกฎหมายในขณะนั้นกำหนดไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารที่จะต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการออกแบบและดำเนินการก่อสร้างต่อไป และแม้ว่าระเบียบกฎหมายในขณะนั้นจะไม่ได้กำหนดให้มีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับ

/คนพิการเอาไว้...

คนพิการเอาไว้ และหากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจะดำเนินการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการตามมาในภายหลังแล้ว การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวก็ไม่ได้ขัดต่อระเบียบกฎหมายก็ตาม แต่การที่จะดำเนินการเช่นนั้นได้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยในด้านต่างๆ เช่นงบประมาณ และความมั่นคงแข็งแรงของอาคารที่จะจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้น การบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชน และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนผู้ใช้บริการ เป็นต้น การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการในระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร หรือ BTS จึงต้องพิจารณาจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นประกอบกัน ข้อเท็จจริงในส่วนนี้ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ทำสัญญาสัมปทานระบบขนส่งมวลชนเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕ ภายใต้ชื่อ “ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร” โดยมีชื่อย่อว่า “BTS” ซึ่งเป็นการทำสัญญาก่อนที่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ใช้บังคับ ในเมื่อการทำสัญญาดังกล่าวได้กระทำขึ้นในขณะที่ไม่มีระเบียบกฎหมายกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการในระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ซึ่งเป็นคู่สัญญาและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องตามโครงการดังกล่าวรวมถึงผู้ที่รับผิดชอบในการสำรวจออกแบบจึงไม่อาจทราบถึงลักษณะของอาคารสถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องจัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการตามที่มาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดไว้ได้ เนื่องจากในขณะนั้นยังไม่มีข้อกำหนดรายละเอียดรวมทั้งชนิดและประเภทของอาคาร สถานที่ และยานพาหนะที่จะต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการนั่นเอง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่จัดให้มีรวมทั้งก่อสร้างลิฟท์และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการในบริเวณสถานีรถไฟฟ้าและบนรถไฟฟ้าในโครงการขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร (BTS) จึงเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามที่ระเบียบกฎหมายในขณะนั้นใช้บังคับแล้ว จึงไม่อาจถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร สำหรับข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีทั้งสามที่ว่า แม้ว่าจะได้มีการทำสัญญาสัมปทานดังกล่าวก่อนที่กฎกระทรวงและระเบียบดังกล่าวใช้บังคับ แต่ก็ไม่มีระเบียบกฎหมายยกเว้นว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ การไม่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวโดยถือตามวันที่ระเบียบใช้บังคับ

/ยอมผิดไปจาก...

ยอมผิดไปจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ผิดหลักนิติธรรมและเป็นการใช้อำนาจทางปกครองที่ปราศจากความเมตตาานั้น แม้ว่าเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ จะเป็นการคุ้มครอง การสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งให้สังคมมีส่วนร่วมในการเกื้อกูลและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการก็ตาม แต่บทบัญญัติในมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้กำหนดให้การคุ้มครองและการสงเคราะห์คนพิการจะดำเนินการได้มากน้อยเพียงใด จะต้องให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดลักษณะของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น ที่จะต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากการดำเนินการในกรณีดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม รวมทั้งงบประมาณและค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนระดับของการพัฒนาทางด้านต่างๆ ของประเทศโดยรวมด้วย นอกจากนี้ อาคารสิ่งปลูกสร้างหรือโครงการที่มีการดำเนินการไปก่อนที่จะมีระเบียบกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับโดยไม่ได้จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ หากจะมีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นต่อมาในภายหลังเพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขของระเบียบกฎหมายที่ออกมาภายหลังที่ว่าจะต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในหลายกรณี เช่น ความเป็นไปได้ทางวิศวกรรมว่าจะมีผลกระทบต่อโครงสร้างอาคารสิ่งก่อสร้างเดิม และค่าใช้จ่ายที่จะเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลกระทบต่อการบริหารโครงการตามมาเช่นกัน การดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ที่ไม่ก่อสร้างระบบลิฟท์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการในโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร จึงไม่เป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือขัดต่อหลักนิติธรรม รวมทั้งมิใช่เป็นการใช้อำนาจทางปกครองโดยปราศจากความเมตตาตามที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามกล่าวอ้างแต่อย่างใด นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงด้วยว่า หลังจากที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้มีการร้องขอให้มีการก่อสร้างลิฟท์และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ก็ได้ดำเนินการก่อสร้างลิฟท์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการเพิ่มขึ้นในบางสถานีรวม ๕ สถานี คือ สถานีโอโตก สถานีอ่อนนุช สถานีช่องนนทรี สถานีหมอชิต และสถานีสยาม ซึ่งเป็นสถานีที่มีความสำคัญและมีผู้โดยสารหนาแน่น แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และเป็นไปตามระเบียบที่ออกมาภายหลังเช่นกัน อีกทั้งยังปรากฏจากคำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ด้วยว่า สำหรับสถานี

/รถไฟฟ้าที่เหลือ...

รถไฟฟ้าที่เหลือ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ กำลังสำรวจเพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าวต่อไป กรณีจึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามที่ระเบียบกฎหมายกำหนดไว้ตามควรแก่กรณี เพื่อเป็นการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายโดยรวมให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามและคนพิการโดยทั่วไปแล้ว ข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏจึงไม่อาจฟังได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรแต่อย่างใด

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง

ผู้ฟ้องคดีทั้งสามอุทธรณ์ว่า ตราบใดที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ยังไม่จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการโดยตรง ความเดือดร้อนเสียหายยังไม่บรรเทา ผู้ฟ้องคดีทั้งสามยื่นฟ้องได้ตลอดเวลา การฟ้องคดีนี้ในวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ จึงยังไม่พ้นกำหนดเก้าสิบวันตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ศาลปกครองชั้นต้นรับคดีไว้พิจารณาผู้ฟ้องคดีทั้งสามเห็นฟ้องด้วยในผล คำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้นคลาดเคลื่อนกับข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย อีกทั้งยังขัดแย้งกันเองกับที่วินิจฉัยรับรองสิทธิของคนพิการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๘๙ มาตรา ๔๙ และตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ พุทธการณถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ทราบถึงความจำเป็นและสิทธิของคนพิการ ทูพพลภาพ ผู้ป่วย และผู้สูงอายุ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่จึงมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องดำเนินการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการในบริเวณสถานีรถไฟฟ้า โดยก่อนที่จะมีการทำสัญญาสัมปทานโครงการรถไฟฟ้าใดกับเอกชนจะต้องมีการกำหนดรายละเอียดรวมทั้งชนิดและประเภทของอาคาร สถานที่ และยานพาหนะที่จะต้องจัดให้มีรวมทั้งก่อสร้างลิฟท์และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการในบริเวณสถานีรถไฟฟ้าและบนรถไฟฟ้า การที่สัญญาสัมปทานระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ไม่ได้กำหนดรายละเอียดดังกล่าวจึงเป็นสัญญาสัมปทานที่ขัดต่อกฎหมาย การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร และแม้สัญญาสัมปทานดังกล่าวทำก่อนที่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวก

/โดยตรงแก่...

โดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ใช้บังคับ ทำให้ไม่ทราบถึงลักษณะของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องจัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรง แก่คนพิการก็ตาม แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่เป็นหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ เกี่ยวข้องโดยตรงตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ จึงต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงในบริเวณโครงการสถานีรถไฟฟ้าอันเป็น บริการสาธารณะแก่คนพิการให้ครบถ้วนตามกฎหมาย และไม่ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ หลุดพ้นหน้าที่ ดังนั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ทราบการร้องขอของผู้ฟ้องคดีทั้งสามแล้วแต่เพิกเฉย จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ล่าช้าเกินสมควร นอกจากนี้ ผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้เสนอข้อเท็จจริงไว้ในคำฟ้องและได้แถลง ด้วยวาจาในวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกที่ศาลปกครองชั้นต้นแล้วว่า ประเทศที่เจริญและมีการจราจร คับคั่งมีความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาเพื่อหลีกเลี่ยงเส้นทางสัญจรตามท้องถนนตามปกติ ด้วยรถไฟฟ้ายกระดับ และหลายประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของประชาชนทุกเพศ ทุกวัยไม่ว่าจะมีสภาพทางกายเช่นใดก็ย่อมสามารถใช้บริการได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะก่อนที่จะทำสัญญาสัมปทานโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครก็ติ ก่อนที่จะลงมือก่อสร้างอาคารสถานที่ที่ดี และก่อนที่จะเดินรถไฟฟ้าที่ดี แม้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ มิได้เป็นผู้คิดค้นริเริ่มระบบเดินรถไฟฟ้าด้วยตนเอง หากแต่ได้เคยไปดูงานในต่างประเทศ ที่พัฒนาแล้วซึ่งทุกประเทศที่มีรถไฟฟ้าจะจัดให้มีมาตรฐานด้านบริการสำหรับประชาชน ทุกกลุ่ม หรือ UNIVERSAL DESIGN จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องนี้ทั้งโดยหน้าที่และวิชาชีพเป็นอย่างดีอยู่แล้วว่าการจะจัดทำกิจการขนส่งมวลชน อันเป็นบริการสาธารณะมีความจำเป็นต้องจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ เป็นเรื่องสากลที่รัฐพึงต้องกระทำและต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน โดยเท่าเทียมกันจะปฏิเสธมิได้ อีกทั้งตามหนังสือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ที่ ๐๑๐๐.๐๒๐๐.๐๐๕๐ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้นำเรียนชี้แจงว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ได้ทราบถึงรายละเอียดและความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก แก่คนพิการ พฤติการณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่แสดงให้เห็นถึงเจตนาที่จะละเลยต่อการปฏิบัติ หน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และผู้ฟ้องคดีทั้งสามเห็นว่าในการบริหารจัดการระบบขนส่ง มวลชนเพื่อประโยชน์สาธารณะแก่ประชาชนโดยรวมอย่างทั่วถึงและเสมอภาคกันนั้น การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการไม่อาจหยิบยกเรื่องผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับ

/ประชาชน...

ประชาชนผู้ใช้บริการ งบประมาณ และความมั่นคงแข็งแรงของอาคารที่จะจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกขึ้นมาพิจารณา เพราะแม้แต่มีคนพิการเพียงคนเดียวหรือจำนวนเพียงใดก็ตาม รัฐย่อมมีหน้าที่ต้องจัดสาธารณูปโภคให้แก่ประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ อีกทั้งเหตุดังกล่าวมิได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ และพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่จะอ้างเป็นข้อยกเว้นไม่ต้องจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ นอกจากนี้ คดีนี้เป็นการแก้ไขปัญหามีหนทางใดที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสาม ประชาชน คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยจะได้รับประโยชน์ในการสัญจรไปมาหรือการใช้บริการในระบบขนส่งมวลชน กรุงเทพมหานคร ในกิจการของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสิ้นได้อย่างทั่วถึงและเสมอภาคยิ่งกว่าการที่จะพิจารณาว่ามีการทำสัญญาสัมปทานกันเมื่อใด และมีผลบังคับให้ต้องปฏิบัติตามหรือไม่ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามอ้างข้อกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังเพื่อไม่ต้องปฏิบัติในสิ่งที่กำหนดไว้ในกฎหมายถือได้ว่าเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตหรือขัดต่อกฎหมาย และข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ประเทศไทยมีคนพิการมากเกือบ ๒,๐๐๐,๐๐๐ คน รวมทั้งข้อมูลจากรายงานของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ระบุว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ผู้สูงอายุจะมีถึงประมาณ ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ คน ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสิ้น จึงขัดต่อหลักนิติธรรมและหลักธรรมมาภิบาล อีกทั้งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ตราขึ้นและประกาศใช้บังคับภายใต้พระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริสแก่ คณะกรรมการมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๑๗ ความว่า งานช่วยผู้พิการนี้ก็มี ความสำคัญอย่างยิ่งเพราะว่าผู้พิการมิได้อยากจะพิการ และอยากจะช่วยเหลือตนเอง ถ้าเราไม่ช่วยเขาให้สามารถที่จะปฏิบัติงานอะไรเพื่อชีวิตและมีเศรษฐกิจของครอบครัวจะทำให้เกิด สิ่งหนักในครอบครัว หนักแก่ส่วนรวม ฉะนั้น นโยบายที่จะทำก็คือการช่วยเขาให้ช่วยตนเองได้ เพื่อจะให้เขาสามารถเป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งสามในฐานะเป็นคนพิการและ ตัวแทนของบรรดาคนพิการทั้งหลายเป็นบุคคลและกลุ่มคนในฐานะประชาชนพลเมืองของ ประเทศไทยกำลังได้รับความเดือดร้อนจากการใช้ชีวิตในสังคมและได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสิ้น มีความจำเป็นที่จะต้องขออำนาจศาลปกครองเพื่อหาหนทาง แก้ไขปัญหาเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะโดยตรงแก่คนพิการทุกประเภท

/การก่อสร้างลิฟท์...

การก่อสร้างลิฟท์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการในโครงการระบบขนส่งมวลชน กรุงเทพมหานครไม่ว่าจะมีผลกระทบต่อสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม งบประมาณ และค่าใช้จ่าย รวมทั้งความเป็นไปได้ในเชิงวิศวกรรมว่าจะมีผลกระทบต่อโครงสร้างอาคาร สิ่งก่อสร้างเดิม และค่าใช้จ่ายที่จะเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการบริหารจัดการหรือไม่ก็หาใช้เหตุ ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่ หากแต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ ยังไม่จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการอยู่ตราบใด ศาลปกครองชั้นต้นจะต้องกำหนด ประเด็นก่อนว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่มีหน้าที่จะต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ หรือไม่ ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้บรรยายในคำฟ้องชัดเจนแล้วว่าอาคารสถานที่สถานีรถไฟฟ้า ขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครที่ก่อสร้างไปแล้วอยู่ในวิสัยที่จะจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกได้ ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการโดยตรงตามคำขอท้ายฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสาม

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แก้อุทธรณ์ว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสาม เห็นฟ้องด้วยในผลว่าการฟ้องคดีนี้ยังไม่พ้นเก้าสิบวัน ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ คำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีทั้งสาม จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะไม่ได้แย้งคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นว่าไม่ชอบ ด้วยกฎหมายประการใด ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ทำสัญญาสัมปทานระบบ ขนส่งมวลชนเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕ ภายใต้ชื่อระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร มีชื่อย่อว่า BTS ก่อนที่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ใช้บังคับ ซึ่งขณะนั้นไม่มีระเบียบกฎหมายกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการในระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ซึ่งเป็นคู่สัญญา และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่อาจทราบถึงลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น ที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ เพราะขณะนั้นยังไม่มี การกำหนดรายละเอียด ชนิด และประเภทของอาคาร สถานที่ และยานพาหนะที่จะต้องจัด ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ จึงไม่อาจถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

/ละเอียดต่อหน้าที่...

ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร และสัญญาสัมปทานดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อกฎหมาย สำหรับข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีทั้งสามที่ว่า สัญญาสัมปทานขัดต่อกฎหมายและคดีนี้เป็นการแก้ไขปัญหาว่ามีหนทางใดที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสาม จะได้รับประโยชน์ในการสัญจรไปมาหรือการใช้บริการในระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ได้อย่างทั่วถึงและเสมอภาคยิ่งกว่าการที่จะพิจารณาว่ามีการทำสัญญาสัมปทานกันเมื่อใด และมีผลบังคับให้ต้องปฏิบัติตามหรือไม่ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่อ้างข้อกฎหมายไม่มีผล ย้อนหลังถือได้ว่าเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตหรือขัดต่อกฎหมาย และข้อมูลจากสำนักงาน สถิติแห่งชาติในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ประเทศไทยมีคนพิการมากเกือบ ๒,๐๐๐,๐๐๐ คน รวมทั้ง ข้อมูลจากรายงานของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ระบุว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ผู้สูงอายุจะมีถึงประมาณ ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ คน ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่จึงขัดต่อหลักนิติธรรม และหลักธรรมาภิบาล อีกทั้งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ตราขึ้นและประกาศใช้บังคับภายใต้พระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยอ้างพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วยนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสามไม่ได้ ยกขึ้นโต้แย้งในศาลปกครองชั้นต้นมาก่อน จึงเป็นคำอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนการที่ศาลปกครองชั้นต้นให้เหตุผลว่า อาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือโครงการที่ดำเนินการ ไปก่อนที่จะมีระเบียบกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ หากจะมีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เหล่านั้นต่อมาในภายหลังเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่ออกมาภายหลัง ก็จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในหลายกรณี เช่น ความเป็นไปได้ทางวิศวกรรมว่าจะมีผลกระทบ ต่อโครงสร้างอาคารสิ่งก่อสร้างเดิม และค่าใช้จ่ายที่จะเพิ่มขึ้นอันจะส่งผลกระทบต่อการบริหาร โครงการตามมาเช่นกัน นั้น มีความสมเหตุสมผล เพราะมีใช้ก็จะสร้างอะไรก็สร้าง เพราะหากมี การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ โดยไม่คำนึงถึงโครงสร้างทางวิศวกรรมแล้ว ก็อาจเกิดผลกระทบต่อโครงสร้างในทางวิศวกรรมของระบบการขนส่งซึ่งได้ก่อสร้างไปแล้ว อันเป็นการแก้ไขปัญหอย่างหนึ่งแต่เกิดผลกระทบอีกทางหนึ่ง และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นว่า แม้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ จะมีเจตนารมณ์คุ้มครอง สงเคราะห์ พัฒนา และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยวิธีการต่างๆ แต่การคุ้มครอง สงเคราะห์คนพิการจะดำเนินการได้มากน้อยเพียงใด มาตรา ๑๗ กำหนดให้ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติดังกล่าวออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดลักษณะ ของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่จะต้องมียุอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก...

/ความสะดวก...

ความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการอีกครั้งหนึ่ง และการดำเนินการในกรณีดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม รวมทั้งงบประมาณ และค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนระดับของการพัฒนาทางด้านต่างๆ ของประเทศโดยรวมด้วย นอกจากนี้ อาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือโครงการที่มีการดำเนินการไปก่อนที่จะมีระเบียบกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ หากจะมีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นต่อมา ในภายหลังเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบ จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในหลายกรณี เช่น ความเป็นไปได้ทางวิศวกรรมว่าจะมีผลกระทบต่อโครงสร้างอาคารสิ่งก่อสร้างเดิม สภาพของสถานีขนส่งบางสถานีไม่อยู่ในสภาพที่สามารถจะจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้ เพราะสภาพพื้นที่มีข้อจำกัด ค่าใช้จ่ายที่จะเพิ่มขึ้นนั้นจะส่งผลกระทบต่อการบริหารโครงการ ตามมาเช่นกัน โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ขอถือเอาคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม และคำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ รวมทั้งคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นส่วนหนึ่งของคำแก้อุทธรณ์ด้วย

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ แก้อุทธรณ์ว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ จัดประชุมครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๙ และต่อมาผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพื่อขอทราบความคืบหน้าแต่ไม่ได้รับแจ้งผล จึงต้องถือว่าผู้ฟ้องคดีทั้งสามรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีแล้วและสัญญาสัมปทาน โครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครมิได้กำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ต้องจัดทำ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ กรณีไม่เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามยื่นฟ้องคดีได้ ตลอดเวลา การฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ จึงพ้นกำหนดเก้าสิบวันตามกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เห็นว่าสัญญาสัมปทานดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายแล้วโดยไม่มีการโต้แย้ง หรือคัดค้าน อีกทั้งในการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้นก็ไม่ได้ว่ากล่าวหรือไม่มีประเด็น ดังกล่าว และแม้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จะเป็นหน่วยงานทางปกครองและจะต้องจัดให้มีอุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการก็ตาม แต่ก็ต้องปรากฏว่ามีกฎหมายหรือ ระเบียบต่างๆ อยู่ก่อนที่จะมีการทำสัญญาสัมปทานระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕ แต่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความ ในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบคณะกรรมการ ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรง แก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดขึ้นภายหลัง คู่สัญญาจึงต้องผูกพันตามสัญญาสัมปทาน

/เท่านั้น...

เท่านั้น นอกจากนี้ สัญญาสัมปทานไม่ได้ระบุให้ผู้ผูกฟองคืดที่ ๔ จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้ผูกฟองคืดที่ ๔ ในขณะที่นั้นก็ไม่ได้ทราบถึงลักษณะของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องจัดให้มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ผู้ผูกฟองคืดที่ ๔ จึงมีได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร และแม้ผู้ผูกฟองคืดทั้งสี่ไม่ได้ก่อสร้างลิฟท์และอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครเพราะเหตุไม่ได้กำหนดแผนงานงบประมาณค่าใช้จ่ายไว้ ก็มิได้ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือหลักนิติธรรม หรือเป็นการใช้อำนาจทางปกครองโดยปราศจากความเมตตา เพราะผู้ผูกฟองคืดทั้งสี่ได้จัดสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกถึง ๑๘ สถานี จากทั้งหมด ๒๓ สถานี โดยงบประมาณค่าใช้จ่าย ที่จัดหาได้ภายหลังการทำสัญญาสัมปทานแล้ว โดยเฉพาะในสถานีที่มีผู้โดยสารหนาแน่น เช่น สถานีหมอชิต สถานีสยาม สถานีอ่อนนุช เป็นต้น จึงเห็นว่าผู้ผูกฟองคืดทั้งสี่ได้จัดให้มี อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการตามสมควร ทั้งๆ ที่ไม่มีข้อผูกพันตามสัญญา สัมปทานและหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องปฏิบัติ ส่วนที่ผู้ผูกฟองคืดทั้งสามอุทธรณ์ว่าการจัดให้มี สิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการไม่อาจหยิบยกเรื่องผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน ผู้ใช้บริการ งบประมาณ และความมั่นคงแข็งแรงของอาคารขึ้นมาพิจารณา เพราะแม้แต่มี คนพิการคนเดียวหรือจำนวนเพียงใดก็ตาม รัฐย่อมมีหน้าที่จัดสาธารณูปโภคให้แก่ประชาชน ทุกคนโดยเสมอภาคเท่าเทียมกัน นั้น ไม่ใช่ประเด็นเรื่องการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย กำหนดให้ต้องปฏิบัติแต่อย่างใด เป็นอุทธรณ์คนละเรื่องกัน การที่รัฐไม่กำหนดแผนงาน งบประมาณค่าใช้จ่ายไว้ในการก่อสร้างลิฟท์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ ในโครงการรถไฟฟ้านี้ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการ เพราะถ้ารัฐ ไม่มีงบประมาณค่าใช้จ่ายก็ไม่สามารถสร้างได้ แต่ถ้ารัฐมีงบประมาณค่าใช้จ่ายก็สามารถ สร้างได้ รวมทั้งในเรื่องความมั่นคงของอาคารหากสร้างไปแล้วพังก็เกิดอันตรายกับ คนพิการเองรวมทั้งประชาชนทั่วไปด้วย ซึ่งรัฐต้องพิจารณาถึงผลกระทบหลายๆ ด้านด้วย ส่วนการที่ผู้ผูกฟองคืดทั้งสามอุทธรณ์โดยอ้างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี พิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วยนั้น ไม่เกี่ยวกับประเด็นของคดีที่ได้ว่ากล่าวในศาลปกครองชั้นต้น อุทธรณ์ของผู้ผูกฟองคืดทั้งสาม จึงไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย โดยผู้ผูกฟองคืดที่ ๔ ขอถือเอาคำพิพากษา ของศาลปกครองชั้นต้นเป็นส่วนหนึ่งของคำแก้อุทธรณ์ด้วย

/ศาลปกครองสูงสุด...

ศาลปกครองสูงสุดออกนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของ
ตุลาการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมาย
ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔
ได้ทำสัญญาสัมปทานระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕
ข้อ ๑.๑ ของสัญญาสัมปทานดังกล่าวได้กำหนดนิยามคำว่า ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร
หมายถึง บริการขนส่งมวลชนโดยรถราง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการอื่นที่
เกี่ยวข้องต่อเนื่องกับรถราง และกำหนดนิยามคำว่า อุปกรณ์ หมายถึง รถรางและอุปกรณ์
จักรกลไฟฟ้า ระบบควบคุม ข้อ ๑๙.๑ (ก) กำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นเจ้าของ
อสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จัดสร้างขึ้น โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีสิทธิครอบครองและ
ใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว และข้อ ๑๙.๒ (ก) กำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เป็นเจ้าของ
อุปกรณ์และเครื่องมือควบคุมจนกว่าสัญญาสัมปทานนี้สิ้นสุด ต่อมา ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือ
ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพื่อขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จัดให้มีอุปกรณ์
ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ เนื่องจากสถานีรถไฟฟ้าจำนวน ๑๘ สถานี คือ
สถานีชิดลม สถานีเพลินจิต สถานีนาเนา สถานีพร้อมพงษ์ สถานีทองหล่อ สถานีเอกมัย
สถานีพระโขนง สถานีราชเทวี สถานีพญาไท สถานีอนุสาวรีย์ชัย สถานีสนามเป้า สถานีอารีย์
สถานีสะพานควาย สถานีสนามกีฬาแห่งชาติ สถานีราชดำริ สถานีศาลาแดง สถานีสุรศักดิ์
และสถานีสะพานตากสิน ไม่มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ส่วนสถานี
รถไฟฟ้าที่เหลืออีก ๕ สถานี คือ สถานีอโศก สถานีอ่อนนุช สถานีช่องนนทรี สถานีหมอชิต
และสถานีสยาม มีทางขึ้น - ลง เป็นบันไดเลื่อนด้วยระบบไฟฟ้าและมีลิฟท์ในบางจุด
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้จัดประชุมเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๙ หลังจากนั้น เจ้าหน้าที่
ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ส่งรายงานการประชุมให้
ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ทราบ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒
และหนังสือลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เพื่อขอให้จัดให้มีอุปกรณ์
ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการอีก และต่อมาผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๘
มีนาคม ๒๕๔๙ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้จัดประชุมเมื่อวันที่ ๒๗
เมษายน ๒๕๔๙ หลังจากนั้น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๙

/ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒...

ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพื่อขอให้จัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ในรถไฟฟ้าสายสีเขียวอ่อนและสีเขียวเข้ม ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ได้แจ้งผลการพิจารณา ให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ทราบ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีหนังสือลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอทราบความคืบหน้าในเรื่องดังกล่าวแต่ไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณา ผู้ฟ้องคดีทั้งสาม จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐

ศาลปกครองสูงสุดพิเคราะห์แล้วคดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ฟ้องคดีทั้งสามมีสิทธิฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต่อศาลปกครอง หรือไม่ ซึ่งปัญหาว่าผู้ฟ้องคดีทั้งสามมีสิทธิฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต่อศาลปกครองหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามข้อ ๑๑๖ ประกอบข้อ ๙๒ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นข้าราชการในสังกัดผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อยู่ในบังคับบัญชาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการตามที่กำหนดไว้ในประกาศกรุงเทพมหานคร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐ มาตรา ๖๐ (๕) และมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ตามลำดับ ดังนั้น เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงในคดีนี้ว่าผู้ฟ้องคดีทั้งสามได้ร้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่แต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีทั้งสามจึงไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้น การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่จะมีสิทธิฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ประเด็นที่สอง คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามอุทธรณ์ว่า ตราบใดที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ ยังไม่จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการโดยตรง ความเดือดร้อนเสียหายยังไม่บรรเทา ผู้ฟ้องคดีทั้งสามยื่นฟ้องได้ตลอดเวลา การฟ้องคดีนี้ในวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ จึงยังไม่พ้นกำหนดเก้าสิบวันตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ศาลปกครองชั้นต้นรับคดีไว้พิจารณาผู้ฟ้องคดีทั้งสามเห็นฟ้องด้วยในผล จึงมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีทั้งสามยื่นฟ้องคดีนี้ภายในกำหนดระยะเวลา การฟ้องคดีหรือไม่

/พิเคราะห์แล้ว...

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙ บัญญัติว่า การฟ้องคดีปกครองจะต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผลแล้วแต่กรณี เว้นแต่จะมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น มาตรา ๕๒ วรรคสอง บัญญัติว่า การฟ้องคดีปกครองที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีแล้ว ถ้าศาลปกครองเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่น โดยศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีคำขอ ศาลปกครองจะรับไว้พิจารณาก็ได้ และข้อ ๓๐ วรรคสอง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดว่า คำฟ้องที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณา และสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เว้นแต่ศาลเห็นว่าคดีนั้นเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่นโดยศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีคำขอ ศาลจะรับไว้พิจารณาก็ได้ คำสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณาให้เป็นที่สุด ซึ่งคำสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณาดังกล่าวนั้นจะเป็นที่สุดก็ต่อเมื่อเป็นคำสั่งรับคำฟ้องที่ทำโดยองค์คณะ เมื่อตรวจสอบคดีนี้โดยตลอดแล้วปรากฏว่าแม้ตุลาการเจ้าของสำนวนในศาลปกครองชั้นต้นเพียงนายเดียมมีคำสั่งให้รับคำฟ้องไว้พิจารณาโดยมิได้วินิจฉัยยกเหตุว่าเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่นในคำสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณาก็ตาม แต่ในเวลาต่อมาศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำพิพากษาซึ่งกระทำโดยองค์คณะ และได้มีการวินิจฉัยไว้โดยชัดแจ้งในคำพิพากษาแล้วว่าการยื่นฟ้องคดีนี้จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมคือคนพิการและผู้สูงอายุโดยทั่วไป กรณีจึงถือว่าการสั่งรับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณากระทำโดยองค์คณะ โดยองค์คณะเห็นว่าเป็นคดีที่ยื่นฟ้องเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีแล้ว แต่เห็นว่าคดีนี้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมจึงมีคำสั่งรับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณาตามมาตรา ๕๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ คำสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณาจึงเป็นที่สุดตามข้อ ๓๐ วรรคสอง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีทั้งสามในประเด็นนี้จึงต้องห้ามตามกฎหมายตามนัยข้อ ๑๐๐ วรรคหนึ่ง และข้อ ๑๑๑ (๑) แห่งระเบียบดังกล่าว

/ประเด็นที่สาม...

ประเด็นที่สาม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น บัญญัติว่า บุคคลซึ่งพิการหรือทพพลาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง (๖) บัญญัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ มาตรา ๔๙ (๑) บัญญัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีอำนาจหน้าที่บริหารราชการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้เป็นไปตามกฎหมาย และพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น ความในมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เพื่อเป็นการคุ้มครองและสงเคราะห์คนพิการ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด (๑) ลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ... มาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติว่า กฎกระทรวงเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ซึ่งต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๒ ข้อ ๒ กำหนดว่าลักษณะอาคารที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่ อาคารของสถานสงเคราะห์คนพิการหรือคนชรา สถานศึกษาสำหรับคนพิการ โรงพยาบาล โรงแรม หอประชุม สถานศึกษา สถานิชนสงฆมวลชน และอาคารในลักษณะอื่นใดตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารกำหนด ข้อ ๔ กำหนดว่า ลักษณะยานพาหนะที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการได้แก่ ... (๓) รถไฟหรือรถไฟฟ้าตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ข้อ ๖ กำหนดว่า อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด เว้นแต่ในกรณีที่ยกกฎหมายที่ควบคุมอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นจะได้กำหนดอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการไว้โดยเฉพาะและมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด ข้อ ๗ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า ให้เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่จัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ จัดให้มีสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็น

/ว่ามีอุปกรณ์...

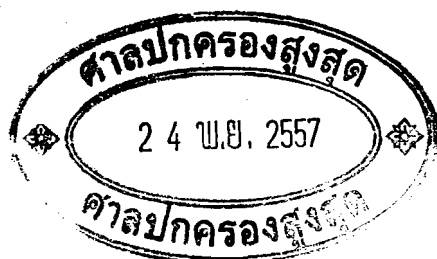
ว่ามีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการด้วย วรรคสอง กำหนดว่า สัญลักษณ์ตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งขนาดและตำแหน่งที่แสดงของสัญลักษณ์ดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด ต่อมา คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้ออกระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ตามนัยข้อ ๒ ของระเบียบดังกล่าว เพื่อให้การกำหนดอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น ได้มาตรฐานและมีความเหมาะสม กล่าวคือ หมวด ๑ อาคาร กำหนดขนาดและรายละเอียดเกี่ยวกับทางเข้าสู่อาคาร ทางลาด ทางเชื่อมระหว่างอาคารและระเบียง ประตู บันได ลิฟท์ ห้องน้ำ ที่อาบน้ำ ห้องส้วม และอ่างล้างมือ หมวด ๒ สถานที่ กำหนดขนาดและรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่จอดรถ ที่นั่งสำหรับคนพิการ สถานีขนส่ง สถานีรถไฟ และท่าอากาศยาน ทางสัญจร ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ หมวด ๓ ยานพาหนะ กำหนดให้ยานพาหนะต้องมีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ หมวด ๔ บริการสาธารณะ กำหนดขนาด และรายละเอียดเกี่ยวกับทางเท้า ป้ายหรือผัง ห้องสมุดสาธารณะ ตู้ไปรษณีย์ สัญญาณคนข้ามถนน สถานที่ติดต่อสอบถาม โทรศัพท์สาธารณะ และหมวด ๕ สัญลักษณ์ กำหนดขนาดและรายละเอียดของสัญลักษณ์ในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ทำสัญญาสัมปทานระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕ กรณีจึงเป็นการจัดให้มีทางบกของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามมาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง (๖) ประกอบกับมาตรา ๔๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่งขณะนั้นยังมีได้ออกกฎกระทรวงกำหนดลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่ต่อมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๒ และมีผลใช้บังคับในวันดังกล่าวตามนัยมาตรา ๒๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ หลังจากนั้น คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

/ได้ออกระเบียบ...

ได้ออกระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ตามนัยข้อ ๒ ของระเบียบดังกล่าว ดังนี้ เมื่อข้อ ๑.๑ ของสัญญาสัมปทานดังกล่าวได้กำหนดนิยามคำว่า ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร หมายถึง บริการขนส่งมวลชนโดยรถราง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการอื่นที่เกี่ยวข้องต่อเนื่องกับรถราง และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จัดสร้างขึ้นตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๙.๑ (ก) ของสัญญาสัมปทานเดียวกัน และข้อ ๑.๑ ของสัญญาสัมปทานระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕ กำหนดนิยามคำว่า อุปกรณ์ หมายถึง รถรางและอุปกรณ์จักรกลไฟฟ้า ระบบควบคุม ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีสิทธิครอบครองและใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว รวมทั้งเป็นเจ้าของอุปกรณ์และเครื่องมือควบคุมจนกว่าสัญญาสัมปทานนี้สิ้นสุด ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๙.๑ (ก) และข้อ ๑๙.๒ (ก) ของสัญญาสัมปทานดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่บริหารราชการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้เป็นไปตามกฎหมายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ จึงมีหน้าที่จัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ รวมทั้งสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการที่สถานีขนส่งและในรถราง ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ ข้อ ๖ และข้อ ๗ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ตั้งแต่วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ แม้จะมีใช้กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เป็นหน่วยงานที่ดำเนินกิจการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร โดยได้รับสัมปทานจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นราชการส่วนท้องถิ่น จึงถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินกิจการบริการสาธารณะด้านการขนส่งมวลชน อันเป็นกิจการทางปกครอง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงเป็นหน่วยงานทางปกครองเฉพาะกรณีที่กระทำการในการดำเนินกิจการทางปกครองตามสัญญาสัมปทานระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ตามนัยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

/หาได้มีหน้าที่...

หาได้มีหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ รวมทั้งสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ในรถไฟฟ้า ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ (๓) ข้อ ๖ และข้อ ๗ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือ สิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔

มีปัญหาที่ต้องพิจารณาคือไปว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ละเลยต่อหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรหรือไม่ เห็นว่า แม้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ทำสัญญาสัมปทานระบบ ขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕ ก่อนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคมจะออกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ และ คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจะออกระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ จึงไม่อาจใช้บังคับกับสัญญาสัมปทานดังกล่าวก็ตาม แต่เมื่อพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่มีบทเฉพาะกาล กำหนดให้ไม่ใช้บังคับกับอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะอื่นที่มีอยู่ก่อนที่ พระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับ เมื่อกฎกระทรวงและระเบียบดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้ว ย่อมเป็นหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นเจ้าของอาคารสถานีสขนส่งมวลชนที่จะต้องปฏิบัติ ให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว โดยการแก้ไขปรับปรุงลักษณะอาคารสถานีรถไฟฟ้า ลักษณะ ยานพาหนะที่ต้องมีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการตามรายละเอียด ของอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงและระเบียบดังกล่าว ข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดให้มีทางขึ้น - ลง เป็นบันไดเลื่อนด้วยระบบ ไฟฟ้าและมีลิฟท์ในบางจุดเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการที่สถานีขนส่งแล้วจำนวน ๕ สถานี จากสถานีขนส่งรวมจำนวนทั้งสิ้น ๒๓ สถานี อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มิได้แสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่าเหตุที่มิได้จัดให้มีลิฟท์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการที่สถานีขนส่งอีก ๑๘ สถานี และจัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก โดยตรงอื่นๆ แก่คนพิการ รวมทั้งสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก

/โดยตรง...

โดยตรงแก่คนพิการที่สถานีขนส่งและรถรางนั้น เกิดจากข้อจำกัดใด หรือมีปัญหา อุปสรรคใด ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ คงเพียงแต่กล่าวอ้างในคำให้การเพิ่มเติมว่า การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อประโยชน์แก่คนพิการเพิ่มเติมจากเดิมซึ่งได้มีการก่อสร้างเสร็จไปแล้วก่อนที่จะมีกฎหมายบังคับนั้น จะต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในทางวิศวกรรม และคำนึงถึงผลกระทบต่อโครงสร้างเดิมของอาคาร และกล่าวอ้างในคำแก้อุทธรณ์ว่า สภาพของสถานีขนส่งบางสถานีไม่อยู่ในสภาพที่สามารถจะจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้ เพราะสภาพพื้นที่มีข้อจำกัดเท่านั้น แต่การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อศาลปกครองชั้นต้นว่า การก่อสร้างลิฟท์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการสำหรับสถานีรถไฟฟ้าที่เหลือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยสำนักงานการจราจรและขนส่ง และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้สำรวจเบื้องต้นในการหาตำแหน่งลิฟท์สำหรับคนพิการแล้ว อยู่ในระหว่างการจัดทำรายละเอียดรูปแบบ และข้อกำหนดเพื่อขอความเห็นชอบในการดำเนินการต่อไป และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีหนังสือ ที่ ๐๑๐๐.๐๒๐๐.๐๐๕๐ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๘ ชี้แจงต่อปลัดกรุงเทพมหานครว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ในการดำเนินงานของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงได้พยายามจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการเท่าที่พึงจะกระทำได้ และออกแบบให้สามารถติดตั้งเพิ่มเติมได้ในอนาคตด้วย อีกทั้งข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามเอกสารสรุปการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ โครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ รายงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตามหนังสือ ที่ กท ๔๐๐๐/๓๓๑๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๒ นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ระบุว่าขอให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณเพื่อเป็นค่าก่อสร้างลิฟท์ใน ๕ สถานีแรกเป็นเงินจำนวน ๑๗๕,๑๘๔,๕๘๐ บาท ส่วนการก่อสร้างลิฟท์ในส่วนที่เหลืออีก ๑๘ สถานี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะพิจารณาจัดสรรจากงบประมาณของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต่อไป กรณีจึงเห็นได้ว่าการจัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ รวมทั้งสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการที่สถานีขนส่งและรถรางนั้น อยู่ในวิสัยที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะดำเนินการได้ ดังนั้น เมื่อนับแต่วันที่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๒ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ จนถึงวันที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามนำคดีมาฟ้อง

/ต่อศาลปกครอง...

ต่อศาลปกครองในวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ เป็นระยะเวลากว่า ๖ ปี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพียงจัดให้มีทางขึ้น – ลงเป็นบันไดเลื่อนด้วยระบบไฟฟ้าและมีลิฟท์ในบางจุดที่สถานีขนส่งจำนวน ๕ สถานี จากสถานีขนส่งรวมจำนวนทั้งสิ้น ๒๓ สถานี จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร เมื่อวินิจฉัยเช่นนี้แล้วจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้ออ้างอื่นตามอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีทั้งสามเพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้องนั้น ศาลปกครองสูงสุดไม่เห็นพ้องด้วย

พิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

๑. จัดทำลิฟท์ที่สถานีขนส่งทั้ง ๒๓ สถานี โดยมีรายละเอียดตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ข้อ ๖ และข้อ ๗ วรรคสอง และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ หมวด ๑ อาคาร ข้อ ๔ (๖) (ก) (ข) (ค) (ง) และ (จ)

๒. จัดทำอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่สถานีขนส่งทั้ง ๒๓ สถานี ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ข้อ ๕ และตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ หมวด ๒ สถานี ข้อ ๕ (๓) (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) และ (ฉ) และ

๓. จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกบนรถไฟฟ้า คือ ให้จัดที่ว่างสำหรับเก้าอี้เข็นคนพิการ ให้มีความกว้างไม่น้อยกว่า ๑๒๐ เซนติเมตร และให้มีราวจับสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๘๐ เซนติเมตร บริเวณทางขึ้นลง และติดตั้งสัญลักษณ์คนพิการไว้ทั้งในและนอกตัวรถคันที่จัดไว้สำหรับคนพิการ ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ หมวด ๓ ยานพาหนะ ข้อ ๗ (ง) และ (จ)

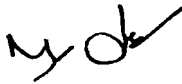
ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มิคำพิพากษา กับให้ยกฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีทั้งสามในประเด็นที่สาม โดยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาว่า ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ให้ความร่วมมือสนับสนุนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในการจัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก

/โดยตรงแก่...

โดยตรงแก่คนพิการ รวมทั้งสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก
โดยตรงแก่คนพิการ ในฐานะผู้มีสิทธิครอบครองและใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกฟ้องคดีที่ ๔
จัดสร้างขึ้น รวมทั้งเป็นเจ้าของอุปกรณ์และเครื่องมือควบคุมตามสัญญาสัมปทานระบบ
ขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ (๓) ข้อ ๖ และข้อ ๗ ของกฎกระทรวง
ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์
หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๔

นายสมชาย เอ็มโอช

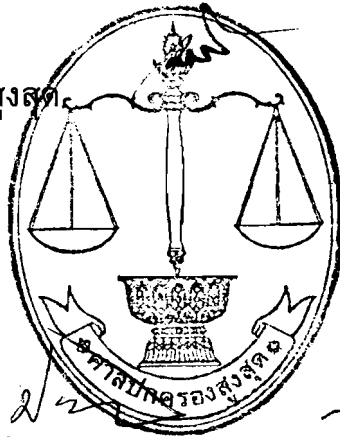

ตุลาการเจ้าของสำนวน

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายวิษณุ วรรณุญ

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายประสิทธิ์ศักดิ์ มีลาม

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายไชยเดช ตันติเวสส

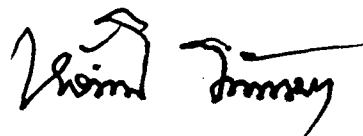
มีบันทึกที่กปรธานศาลปกครองสูงสุด

กรณีตุลาการศาลปกครองมีเหตุจำเป็น

ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า คดีหมายเลขดำที่ อ. ๙๘๗/๒๕๕๒ หมายเลขแดง
ที่ อ. ๖๕๐/๒๕๕๗ ได้ทำคำพิพากษาโดย นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ตุลาการศาลปกครองสูงสุด
ซึ่งร่วมประชุมปรึกษาเป็นองค์คณะ และได้ลงลายมือชื่อไว้แล้วในต้นร่างคำพิพากษา
แต่เนื่องจากนายวรวิทย์ กังศศิเทียม พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ก่อนที่จะลงลายมือชื่อ
ในคำพิพากษานี้ จึงบันทึกไว้เป็นสำคัญ

(นายหัสวุฒิ วิฑิตวิริยกุล)

ประธานศาลปกครองสูงสุด